KOMMISSION

KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 27. november 1981

om en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85 (IV/30.188 — Moët et Chandon (London) Ltd)

(Den franske tekst er den eneste autentiske)

(82/203/EØF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab, særlig artikel 85,

under henvisning til Rådets forordning nr. 17 af 6. februar 1962 [1], særlig artikel 3 og 15,

under henvisning til den begæring, som den 15. september 1980 blev fremsat over for Kommissionen i medfør af artikel 3 i forordning nr. 17 af Central Wine Buyers (South Leicester) Ltd,

under henvisning til Kommissionens beslutning af 13. april 1981 om at indlede en procedure i denne sag,

efter at have hørt de pågældende virksomheder og personer i overensstemmelse med artikel 19 i forordning nr. 17 og forordning nr. 99/63/EØF [2],

under henvisning til udtalelse af 14. oktober 1981 fra Det rådgivende Udvalg for Kartel- og Monopolspørgsmål i overensstemmelse med artikel 10 i forordning nr. 17, og

ud fra følgende betragtninger:

1. denne procedure vedrører de salgsvilkår, som Moët et Chandon (London) Ltd har anvendt over for sine købere af champagne; salgsvilkårene indeholder en klausul, som kan sidestilles med et forbud mod at eksportere til lande uden for Det forenede Kongerige;

I. FAKTISKE OMSTÆNDIGHEDER

2. Moët et Chandon (London) Ltd (herefter benævnt »MC«), Det forenede Kongerige, er et helejet datterselskab af det franske selskab Moët-Hennessy; MC har som hovedaktivitet import og forhandling i Det forenede Kongerige af vine, »ratafia« og »eaux de vie de marc de champagne« af mærkerne Moët et Chandon, Ruinart og Mercier, fremstillet i Frankrig; disse produkter benævnes herefter »champagne«;

3. Moët-Hennessy er en koncern med over 40 datterselskaber i Frankrig og i de vigtigste lande i verden; ud over champagne af ovennævnte mærker fremstiller og forhandler denne koncern hovedsagelig cognac (Hennessy) og kosmetiske produkter (parfumer af mærket Christian Dior, Roc-produkter); inden for koncernen Moët-Hennessy er det franske selskab Champagne Moët et Chandon, Epernay, der ligeledes et et helejet datterselskab af Moët-Hennessy, ansvarlig for alle koncernens aktiviteter, som vedrører produktion og markedsføring af champagne; alle medlemmer af Champagne Moët og Chandons bestyrelse hører også til Moët-Hennessys bestyrelse; en af disse er ligeledes medlem af MCs bestyrelse;

i 1980 lå Moët-Hennessys samlede omsætning på 2 923 600 000 ffr.; virksomhedens salg af champagne i verden lå på omkring en milliard ffr.; næsten 80 % heraf hidrørte fra salg i fællesmarkedet; MCs samlede

[1] EFT nr. 13 af 21. 2. 1962, s. 204/62.
[2] EFT nr. 127 af 20. 8. 1963, s. 2268/63.

omsætning var i 1980 på 15 287 000 £, hvoraf ... [1] £ udgjorde omsætningen uden afgifter; koncernens salg af champagne i Fællesskabet var i 1980 på ... ffr.;

forbrugerafgifterne har i forhold til sådanne tal kun ringe betydning; Det forenede Kongerige er det største eksportmarked i verden, hvad angår koncernens champagne; der sælges omkring 13 % af det samlede verdenssalg; koncernen har en andel på omkring 40 % af champagnemarkedet i Det forenede Kongerige;

4. fra den 1. januar 1980 og i hvert fald til den 21. oktober 1981 har MC gjort salget af sine champagnemærker betinget af, at de i det følgende nævnte salgsvilkår, som også findes i prislisterne (»Post-Budget Price List«), blev overholdt;

»Terms of Sale:

The prices quoted in this list are valid only for goods intended for consumption within the United Kingdom or for sale through diplomatic channels, on airlines or as ships' stores. All orders for goods intended for consumption outside the United Kingdom will be handled and invoiced by our Principals in France.«;

(dansk oversættelse:

»Salgsvilkår:

Priserne i nærværende liste gælder kun for varer til forbrug i Det forenede Kongerige eller til salg til ambassader o.l., flyselskaber eller skibsproviantеringshandlere. Alle ordrer på varer til forbrug uden for Det forenede Kongerige behandles og faktureres af vort moderselskab i Frankrig.«);

denne bestemmelse er den eneste klausul, der optræder i disse prislister under betegnelsen »salgsvilkår« (»terms of sale«); udtrykket »vort moderselskab« betegner selskabet Champagne Moët et Chandon, Epernay, Frankrig;

ved skrivelse af 23. oktober 1981 har Moët-Hennessy meddelt Kommissionen, at nævnte salgsvilkår var blevet slettet, og at MC den 21. oktober 1981 havde sendt en rundskrivelse desangående til alle virksomhedens kunder;

5. disse salgsvilkår er genstand for en klage, som Central Wine Buyers (South Leicester) Ltd (herefter benævnt »CWB«) indgav til Kommissionen den 15. september 1980 i medfør af artikel 3 i forordning nr. 17; CWB er en vin- og spiritusgrossistvirksomhed i Det forenede Kongerige, som i 1980 købte 3 700 kasser champagne på ovennævnte salgsvilkår; ifølge MC skulle disse kasser senere have været eksporteret; derfor måtte CWB i august 1980 afgive tilsagn om, at de 738 kasser, der blev bestilt på daværende tidspunkt, kun ville blive anvendt til salg på det indenlandske marked og ikke ville blive videresendt til udenlandske markeder; CWB er således blevet afskåret fra at foretage salg af MC-champagne bestemt til videresalg i andre fællesmarkedslande end Storbritannien;

6. i 1971 fjernede Champagne Moët et Chandon, Frankrig, efter Kommissionens indgriben et forbud mod — undtagen efter aftale — at eksportere, et eksportforbud, som var blevet palagt alle virksomhedens champagnekøbere; virksomheden pastod, at der normalt tilgik de forskellige medlemsstater leverancer af forskellige champagner, som var tilpasset forbrugernes smag; Kommissionen havde den gang i skrivelse af 30. april 1971 gjort opmærksom på, at selskabet altid kunne råde sine kunder til at benytte sig af sine erfaringer, når de ønskede at imødekomme ordrer fra udlandet, således at kunderne kunne blive informeret om disse forskelle;

Parternes bemærkninger

7. som svar på den meddelelse af klagepunkter, som er blevet fremsendt til Moët-Hennessy, har virksomheden fremført følgende argumenter: virksomhedens salgsvilkår skal generelt ses på baggrund af den aktuelle afsætningspolitik, som datterselskabet Champagne Moët et Chandon, Frankrig, som er ansvarligt for koncernens afsætning af champagne, har valgt at føre; på grund af den mangelsituation, der har hersket på champagnemarkedet i nogle år, og for i størst muligt omfang at imødekomme sine kunders behov besluttede Champagne Moët et Chandon at gå over til at fastsætte leveringskvoter for hvert land; stillet over for denne situation satte MC de pågældende salgsvilkår i kraft for at sikre sig, at det britiske marked, hvor virksomheden har til opgave at sørge for en så tilfredsstillende afsætning som muligt, fik tilført de begrænsede kvanta, som virksomheden fik leveret; ifølge Moët-Hennessy var sigtet med disse salgsvilkår at hindre spekulativt prægede opkøb fra stærke britiske købere, som var i stand til at indkøbe store mængder med henblik på efterfølgende eksport, hvilket ville kunne medføre forstyrrelser på markedet og modarbejde den af Champagne Moët et

[1] I den offentliggjorte udgave af denne beslutning udelades visse af tallene herefter i medfør af bestemmelserne i artikel 21 i forordning nr. 17/62 om bevarelse af forretningshemmeligheder.

Chandon førte politik med henblik på at holde mangelsituationen under kontrol og på at få fordelt de forhåndenværende kvanta samt en kraftig prisstigning; repræsentanterne for Moët-Hennessy har dog bekræftet, at det var meget svært for dem at vurdere omfanget af disse spekulative opkøb; de har derfor fastholdt, at man ikke stod over for et klassisk forsøg på igen at opdele fællesmarkedet, men over for foranstaltninger, der skulle mindske de forstyrrende virkninger af den strukturelle mangel på champagne til et minimum;

8. Moët-Hennessy har også fremført, at de pågældende salgsvilkår ikke indeholdt et eksportforbud, men at formålet alene var at gøre køberne opmærksomme på, at de leverede produkter i princippet var bestemt til at imødekomme den britiske efterspørgsel; ifølge Moët-Hennessy kan den begivenhed, som førte til CWBs klage, tilskrives en »for ihærdig håndhævelse af salgsvilkårene som følge af, at visse personer med ansvar for afsætningen var bekymrede over, hvad der forekom dem at være en »forvridning« af leverancer bestemt til deres marked og en kuldkastning af den fordelingsplan, som mangelsituationen havde nødvendiggjort«;

II. RETLIG VURDERING

Anvendelse af EØF-traktatens artikel 85, stk. 1

9. i henhold til EØF-traktatens artikel 85, stk. 1, er alle aftaler mellem virksomheder, alle vedtagelser inden for sammenslutninger af virksomheder og alle former for samordnet praksis, der kan påvirke handelen mellem medlemsstater, og som har til formål eller til følge at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen inden for fællesmarkedet, uforenelige med fællesmarkedet og forbudt;

10. salgsvilkårene i MCs prislister udgør en del af de salgsaftaler for champagne, som er indgået mellem MC og dettes forhandlere fra den 1. januar 1980 og til i hvert fald den 21. oktober 1981; disse aftaler er aftaler mellem virksomheder efter artikel 85, stk. 1;

11. ifølge nævnte salgsvilkår finder de anførte priser kun anvendelse på produkter bestemt til forbrug i Det forenede Kongerige, og eksportordrer behandles af Champagne Moët et Chandon, Frankrig; denne klausul kan sidestilles med et eksportforbud, som rammer alle de champagner, som MC sælger på de nævnte vilkår; MCs købere kan opfatte det således, at de på de nævnte salgsvilkår købte produkter kun må videresælges med henblik på forbrug i Det forenede Kongerige; den omstændighed, at eksportordrerne skal sendes til »moderselskabet« i Frankrig, betyder, at der ikke eksisterer noget eksportforbud, men bekræfter det netop; det var i øvrigt et eksportforbud, som MC søgte at få overholdt ved at kræve af klageren, at han skulle forpligte sig til at erklære, at MCs champagne, som han havde købt på disse vilkår ikke blev solgt uden for Det forenede Kongerige;

12. nævnte klausul har til formål og til virkning at begrænse konkurrencen inden for fællesmarkedet; den har til formål at hindre, og den har faktisk hindret, MCs kunder i Det forenede Kongerige og disses senere købere i at videresælge MCs champagne i andre medlemslande i EØF og således konkurrere med forhandlerne i disse lande; således som parterne udførligt har forklaret det, indførte og håndhævede MC de pågældende salgsvilkår for at sikre sig, at de begrænsede kvanta, som virksomheden fik stillet til rådighed, forblev i Det forenede Kongerige; de argumenter, som parterne har anført til deres forsvar, nemlig koncernens forretningspolitik og foranstaltninger til fordeling af kvanta mellem medlemsstaterne, kan kun bidrage til at sætte det pågældende eksportforbuds restriktive formål og virkning i relief; mangelsituationen og de foranstaltninger, der blev truffet for at imødegå den, kan ikke tjene som begrundelse for, at de britiske forhandlere afskæres fra muligheden for at sælge de produkter, MC har bragt i omsætning i Det forenede Kongerige, i de fællesmarkedslande, de finder passende, og kan ikke udelukke en anvendelse af artikel 85, stk. 1;

13. ifølge sagens natur kan dette eksportforbud påvirke handelen mellem medlemsstater, eftersom det forhindrer eksport af MC-champagne fra Det forenede Kongerige til andre medlemslande i EØF; forbudet medfører en kunstig opdeling af fællesmarkedet og er til hinder for oprettelsen af et enhedsmarked mellem medlemsstaterne;

14. i betragtning af det store salg af MC-champagne i Det forenede Kongerige begrænser den pågældende bestemmelse konkurrencen og kan påvirke handelen mellem medlemsstater mærkbart (jf. pkt. 3);

Anvendelse af EØF-traktatens artikel 85, stk. 3

15. i henhold til artikel 4 og 5 i forordning nr. 17 skal en aftale for eventuelt at kunne få fritagelse i medfør af artikel 85, stk. 3, have været anmeldt, medmindre den falder ind under de kategorier af aftaler, der er omhandlet i artikel 4, stk. 2 og 3; de pågældende salgsvilkår, som var indeholdt i MCs prislister, var ikke undtaget fra anmeldelsespligten, hverken i medfør af artikel 4,

stk. 2, pkt. 1), eftersom de vedrører eksport mellem medlemsstater, eller i medfør af artikel 4, stk. 2, pkt. 2), eftersom de ikke udelukkende vedrører priser eller forretningsbetingelser og ikke vedrører industriel ejendomsret; den slags aftaler falder ikke ind under artikel 4, stk. 3;

salgsvilkårene er ikke blevet anmeldt i overensstemmelse med bestemmelserne i forordning nr. 17 og Kommissionens forordning nr. 27 [1]; de kan derfor ikke fritages i medfør af artikel 85, stk. 3; det er Kommissionens opfattelse, at selv om disse salgsvilkår var blevet anmeldt, ville de ikke kunne være blevet fritaget;

de fordele, der ifølge parterne skulle være forbundet med de pågældende forbud i betragtning af mangelsituationen (jf. pkt. 7), synes hverken at opveje de store ulemper, som forbudet medfører for de frie varebevægelser og konkurrencen, eller at kræve et sådant eksportforbud;

Anvendelse af artikel 3, stk. 1, i Rådets forordning nr. 17

16. I medfør af artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 17 kan Kommissionen kræve, at den konstaterede overtrædelse bringes til ophør;

17. »salgsvilkårene« (Terms of Sale)«, der fra den 1. januar 1980 og i hvert fald til den 31. oktober 1981 er indgået i MCs prislister, er en overtrædelse af artikel 85, stk. 1, og kan ikke fritages;

18. Kommissionen finder, at det bør pålægges Moët-Hennessy at holde sig fra, selv eller gennem datterselskaberne, at håndhæve eksportforbudet, sådan som dette indgår i de pågældende salgsbetingelser, og som går ud på at hindre eksport fra Storbritannien til andre medlemsstater;

Anvendelse af artikel 15, stk. 2, i Rådets forordning nr. 17

19. i medfør af artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17, kan Kommissionen pålægge virksomheder bøder, såfremt de forsætligt eller uagtsomt overtræder bestemmelserne i traktatens artikel 85, stk. 1; ved fastsættelsen af bødens størrelse skal der tages hensyn til både overtrædelsens grovhed og dens varighed;

20. ved fastsættelsen af bødens størrelse har Kommissionen taget hensyn til følgende forhold:

a) overtrædelsen er begået forsætligt. MC, Champagne Moët et Chandon og Moët-Hennessy kunne ikke være uvidende om, at eksportforbud som det pågældende er en grov overtrædelse af EØF-traktatens konkurrenceregler; Domstolen og Kommissionen har ofte taget stilling til denne form for konkurrencebegrænsning [2];

desuden har Kommissionen allerede haft lejlighed til at gøre Champagne Moët et Chandon, Frankrig, direkte bekendt hermed, eftersom denne virksomhed efter Kommissionens indgriben i 1971 fjernede et eksportforbud, der var pålagt virksomhedens champagnekøbere; Champagne Moët et Chandon burde som »moderselskab« kende, og kendte faktisk, bestemmelserne i de hér påklagede salgsvilkår, eftersom virksomheden ifølge disse skulle tage sig af eksportordrerne; i øvrigt er det klart, at Kommissionen i 1971, da den gjorde opmærksom på, at det altid var muligt at give råd og vejledning til de eksportkunder, der måtte ønske det (jf. pkt. 6), ikke samtidig gav tilladelse til, at der blev pålagt et eksportforbud som det her påklagede;

b) det pågældende eksportforbud blev indført den 1. januar 1980. Det er blevet ophævet omkring den 21. oktober 1981 (jf. pkt. 4); overtrædelsen har varet i lidt mindre end to år;

c) hvad angår overtrædelsens grovhed bør der tages hensyn til følgende:

i) pålæggelse af eksportforbud er en alvorlig overtrædelse af EØF-traktatens bestemmelser; i det foreliggende tilfælde forværres overtrædelsens grovhed af den kendsgerning, at det pågældende eksportforbud blev indført uden, at det blev anmeldt, til trods for at Kommissionens og Domstolens standpunkt vedrørende den slags bestemmelser på dette tidspunkt var klart defineret [2];

ii) det pågældende eksportforbud har forhindret klageren og de britiske købere, som befandt sig i samme situation, i at sælge varer, der var bestemt til andre af fællesmarkedets lande (jf. pkt. 5 og 7);

---

[1] EFT nr. 35 af 10. 5. 1962, s. 1118/62.

[2] Jf. især dom af 13. juli 1966 (Grundig Consten, 56 og 58/64) Sml. 1966, s. 429; dom af 1. februar 1978, (Miller International Schallplatten GmbH, 19/77) Sml. 1978, s. 131; Kommissionens beslutning af 20. december 1978 (Distillers Company Ltd), EFT nr. L 50 af 22. februar 1978, s. 16 og dom af 10. juli 1980 (Distillers Company Ltd/Kommissionen, 30/78) Sml. 1980, s. 2229.

iii) denne bestemmelse er indført med det konkrete formål at hindre eksport fra Storbritannien for herved at forebygge, at den af Champagne Moët et Chandon fulgte politik med henblik på fordeling af kvanta mellem medlemsstaterne, skulle mislykkes (jf. pkt. 7);

iv) MC hører til Moët-Hennessy-koncernen, som er en økonomisk set meget betydelig virksomhed, særlig på grund af champagnesalget i EF-området; desuden råder virksomheden over en meget stor markedsandel i Det forenede Kongerige (jf. pkt. 3);

21. derfor er det Kommissionens opfattelse, at der skal pålægges en bøde svarende til det i artikel 3 i denne beslutning fastsatte beløb, som skal udredes af Moët-Hennessy, til hvem denne beslutning er rettet, og som er ansvarlig for sine datterselskabers handlinger; bøden skal betales senest tre måneder efter meddelelsen af denne beslutning —

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

De »salgsvilkår« (»Terms of Sale«), som er indeholdt i de prislister Moët et Chandon, (London) Ltd, der er et datterselskab af Moët-Hennessy, har anvendt og som udgør en del af de aftaler, Moët et Chandon (London) Ltd har indgået med sine champagnekøbere fra den 1. januar 1980, og i hvert fald til den 21. oktober 1981, er en overtrædelse af artikel 85, stk. 1, i traktaten om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab.

Artikel 2

Moët-Hennessy skal holde sig fra, selv eller ved hjælp af datterselskaberne, at håndhæve et eksportforbud som det, der indgår i de pågældende salgsvilkår, og som går ud på at hindre eksport fra Storbritannien til de andre medlemsstater.

Artikel 3

Der pålægges Moët-Hennessy en bøde på 1 100 00 (en million ethundredetusinde) ECU, eller 624 977,10 £ (sekshundrede og fireogtyve tusinde nihundrede og syvoghalvfjerds pund sterling og ti pence) eller 6 801 872 ffr. (seks millioner ottehundrede og et tusinde otte hundrede og tooghalvfjerds franske francs). Bøden indbetales til Lloyds Bank, London, konto nr. 108.63.41, Société Générale, Paris, konto nr. 5770.0065, inden tre måneder fra datoen for meddelelsen af denne beslutning.

Artikel 4

Denne beslutning kan tvangsfuldbyrdes i medfør af artikel 192 i traktaten om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab.

Artikel 5

Denne beslutning er rettet til Moët-Hennessy SA, 30, avenue Hoche, F-75008 Paris, og gælder for virksomheden og dens datterselskaber.

Udfærdiget i Bruxelles, den 27. november 1981.

På Kommissionens vegne

Frans ANDRIESSEN

Medlem af Kommissionen